

Torah from Around the World

*De Eeuwige zal macht aan zijn volk verlenen,
de Eeuwige zal zijn volk zegenen met vrede.*

Tehilliem 29:11

Sjabbat 21 oktober 2023/ 6 Chesjwan 5784, Noach, Beresjiet/Genesis 6:9 - 11:32

Tanach blz. 12 - 22

Haftara: Jirmeja 31:23 - 36

Tanach blz. 983

Vertaler: Frits Pront

Commentaar: **Rabbijn Hanan Schlesinger** woont in Israël, waar hij leiding geeft aan het *Israëliësch Palestijnse Initiatief voor Begrip, Geweldloosheid en Verandering*.

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Conformisme tegengaan

Het verhaal van de Toren van Babel is een argument voor een veelheid aan talen en culturen.

Wat is er mooier dan eenheid en uniformiteit? Keer op keer, klagen we in opiniepeilingen en in privé gesprekken over de polarisatie in de samenleving en wijten we veel van onze gezamenlijke problemen aan onenigheid en meningsverschillen over het overheidsbeleid.

Het Jodendom is nooit een groot fan geweest van homogene uniformiteit, noch binnen de grenzen van onze religie, noch daarbuiten. Er zijn 70 manieren om naar de Tora te kijken zeggen onze wijzen, en we vinden het een genot de Tora te bestuderen teneinde die nieuwe nuance op het exegetisch spectrum die nog niet is blootgelegd en ontwikkeld, te ontdekken.

Terwijl het christendom lang heeft gestreefd naar een wereldorde waarin alle volkeren het christendom omarmen en zich aaneensluiten als één volk, heeft het jodendom nooit zo'n oecumenische visie op uniformiteit in de wereld gedeeld. Geen misverstand: we hopen vurig dat de dag zal komen dat alle mensen de praktijk en de waarden van ethisch monotheïsme zullen overnemen, maar we zien zeer zeker geen enkele noodzaak dat de hele mensheid zich tot het Jodendom bekeert.

Zelfs als de Bijbelse profeten spreken over de dag waarop alle naties hun knieën zullen buigen als eerbetoon aan de ene God, schepper van hemel en aarde, zou het idee van het mengen van alle naties tot één universele cultuur en religie hun volledig vreemd zijn. Zelfs in messiaanse tijden zal elk volk zijn persoonlijke identiteit behouden; verschillen in taal en denkwijze en schakeringen in de eredienst dienen niet te worden uitgevlakt.

De sidra van deze week spreekt niet over de verre toekomst, maar over het lang achter ons liggende verleden; zij leert ons dat de profetische en rabbijnse afkeer van uniformiteit en hun voorkeur voor pluralisme en multiculturalisme, hun ideologische wortels hebben in de vroege basale teksten van ons volk.

Bij het begin van de menselijke beschaving, aldus het bijbelse verhaal in sidra Noach, waren mensen geconcentreerd in één geografisch gebied en "de hele aarde was ééntalig en had één beschaving". Het leiderschap deed er alles aan om die situatie in stand te houden om te voorkomen dat ze "over de hele aarde zouden worden verspreid". Met dat doel voor ogen bouwden ze een monumentale toren om zichzelf op de kaart te zetten, maar door een onvoorziene goddelijke interventie "daalde de Heer af en verwarde hun spraak... en verstrooide hen van daaruit over het hele aardoppervlak."

"Ze konden elkaars spraak niet langer verstaan", en zo ontstond de aanzet tot de diversiteit van de menselijke beschaving en taal die we vandaag kennen. God is, zo lijkt het althans volgens de Bijbelse beschrijving, een uitgesproken multiculturalist! Maar wat was de rol die de toren moest spelen in de pogingen de heersende cultuur uniform en onaantastbaar te laten blijven? Volgens de beroemde bijbelexegete en 19e-eeuwse Joodse leider Rabbi Naphtali Yehudah Tzvi Berlin, "plachten zij het bouwwerk te gebruiken als uitkijktoren om al hun inwoners in de gaten en onder controle te houden... Van daaruit stuurden ze afgezanten om toezicht te houden op hun hele gebied [wat we geheime politie zouden kunnen noemen!] en onder hen hadden zij militaire beampten in dienst om alle overtreders te straffen en in de smeltoven (van de ellende) te gooien.

Rabbi Berlin, traditioneel aangeduid met zijn acroniem, de Netziv, is zich scherp bewust van en uitermate op zijn hoede voor het glibberige pad omlaag dat leidt van eenheid naar totalitarisme. Hoe prijzenswaardig het ook mag lijken, culturele uniformiteit is altijd op het randje van cultureel conformisme en dit smoort creatief denken, de vrije expressie en de uitwisseling van meningen en allerbelangrijkste kennis. De overwaardering van uniformiteit leidt bijna onvermijdelijk tot groepstaal en tot een gevaarlijke tirannie van de meerderheid.

God wil daarentegen dat mensen zich verspreiden en hun vleugels uitslaan. Hij moedigt opzettelijk individualisme aan evenals vrij denken, verschil van mening en innovatie.

Binnen de Joodse traditie zijn niet eenvormigheid en monolithische uniformiteit wat we wensen, maar eerder respect voor diversiteit en het benutten van pluriformiteit om de beste manieren te vinden – met nadruk op het meervoud – om in de zeer complexe realiteit waarin God ons heeft geplaatst onze weg te vinden!